

ჯულიეტა რუხაძე

გიორგი ჯალაბაძის ხსოვნას

არიან ადამიანები, რომლებიც თავიანთი არსებობით სიკეთეს და ადამიანურ ურთიერთობათა მშვენიერებას გვაგარძნობინებენ.

ვინც გოგი ჯალაბაძეს იცნობდა, უთუოდ დამეთანხმება, რომ მისი პიროვნული ხიბლი ის ბუნებრივი მადლია, რომელსაც ძალუძს გოგის შინაგანი წონასწორობის გარეგნული გამოვლინებანი – ორი თვალშისაცემი მომენტი – სიმშვიდე და პროფესიული კეთილსინდისიერება დაგვანახოს. მას ცხოვრებამ მძიმე ტვირთი არგუნა, იგი სამამულო ომშიც იღებდა მონაწილეობას, დაიჭრა კიდევ; გოგის ცხოვრების მიმართ საყვედური არ დასცდენია და იოლად სავალი გზები არ უძებნია. მას სწამდა, რომ ადამიანის არსებობა სიკეთის ქმნაა. ამიტომ იყო იგი მომთმენი, შემწყნარებელი და საქმის ერთგული.

გიორგი ჯალაბაძე ქართული ეთნოლოგიური სკოლის საუკეთესო ტრადიციათა ერთგული და, ამავე დროს, საოცრად თვითმყოფადი, ენერგიითა და ტემპერამენტით აღსავსე შემოქმედია, რომელიც ვერ შეცვალა ვერც დრომ და ვერც მოვლენებმა. ყველა ერთგული მკითხველი და მათ შორის, ცხადია, მეც სიხარულით ველოდით მისი ახალი ნაღვანის გამოჩენას.

ორმოც წელზე მეტი ხნის მანძილზე ჩვენი ოჯახების მეგობრობა, რასაც ხელს უწყობდა ჩემი პროფესიული სიახლოვე მის მეუღლესთან – თინათინ ოჩიაურთან, ერთმანეთის ჭირისა და ლხინის გაზიარება, ნებას მაძლევს ვთქვა, რომ გიორგი ჯალაბაძეს ჰქონდა მრავალი თვისება, ბევრს რომ არ გააჩნია. მან, სამოცდათხუთმეტი წლისამ (ეს დღე საჯაროდ ვერ მივულოცე და მერე როგორ იმსახურებდა ამას! მოგვიტოვე ძვირფასო გოგი), ბავშვის გულუბრყვილობა და სინრფელე შეინარჩუნა.

იგი ყველგან და ყველაფერში მხარს გვიბამდა, ქედუხრელად

ებრძოდა ბოროტების ყოველგვარ გამოვლინებას. გოგისთანა სუფთა, შეუბღალავი ზნეობის კაცი, ცხადია, ვერ იზრუნებდა პირად კეთილდღეობაზე, ვერ გამოედევნებოდა მატერიალურ სიმდიდრეს, მისი ერთადერთი განძი ოჯახი, მუზეუმის ფონდები, წიგნები და მშობლიური სოფელი იყო. მხოლოდ ასეთ კაცს შეეძლო ასე მდაბლად თავდახრილს და ადამიანური ღირსებით აღსავსეს ეცხოვრა.

ერთ ცხოვრებისეულ მომენტზე მინდა ვთქვა: 30 დეკემბერს, როდესაც შეუძლოდ იყო, ახალი წელი მივულოცე და ვუთხარი: „თავს გაუფრთხილდი, ძვირფასო, ნუ ეხუმრები, ერთი კვირის ვადა გვაქვს ყველას; მე შენზე უფროსი ვარ, ჯერ მე უნდა წავიდე ამ ქვეყნიდან და მერე შენ. შენი იმედით ვარ, გახსოვდეს, სუდარა, ფონდში დაცული ქირმანშა რომ გაქვს, მოიტანე და ზემოდან გადამაფარე“. „რა დროს შენი სიკვდილიაო“, – მითხრა, მაგრამ სუდარაზე დადუმდა, მას, ალბათ, არც მოეწონა ქირმანშას შესახებ ჩემი ხუმრობით ნათქვამი და ვერც წარმოედგინა ფონდის საკუთრებიდან რაიმეს გამოტანა დროებითაც კი.

გიორგი ჯალაბაძე ერთი იმ რჩეულთაგანია, ვინც ქართულ ეთნოლოგიას, ჩვენი სულიერი და მატერიალური კულტურის საუნჯეს, სახელს და სიმალლეს მატებდა. იგი წყნარი და თვინიერი კაცი იყო, სხვებისაგან ე. წ. ზემდგომ ორგანოთა გავლენას არასდროს განიცდიდა. ის ერთგულად ენსახურა თავის დარგს და დაგვიდასტურა, რომ ეთნოლოგების ორდენის ჭეშმარიტი წევრია.

გიორგი ჯალაბაძის მრავალწლიანი მუშაობის ფართო კვლევის შედეგები თავმოყრილია 15 მონოგრაფიაში, სამუზეუმო კატალოგებსა და ათეულობით სამეცნიერო ნაშრომში, რომლებსაც იცნობენ რესპუბლიკაში და მის საზღვრებს გარეთაც.

გიორგი ჯალაბაძემ სამეცნიერო საქმიანობა ქართული სამეურნეო იარაღების შესწავლით დაიწყო. ის თავისი მასწავ-

ლებლის, აკადემიკოს გიორგი ჩიტაიას, კვალს გაჰყვა და 1965 წლიდან ს. ჯანაშიას სახელობის სახელმწიფო მუზეუმის ბაზაზე დაიწყო რეგიონალური ეთნოგრაფიული ექსპედიციების მონაწილეობა ეთნოგრაფიაში დანერგილი კომპლექსური ანალიზის საფუძველზე. ჩგ. ჯალაბაძემ დიდი შრომა გასწია და მოპოვებული საველე მასალა დასასტამბად მოამზადა. მისივე რედაქტორობით 1967 წლიდან გამოსვლა დაიწყო შეკრებილი მასალების საფუძველზე მომზადებულმა რეგიონალურმა კრებულებმა. ბოლო – მეცხრე კრებული 1990 წელს გამოვიდა, მაგრამ ამ საქმის ბოლომდე შესრულება მას არ დასცალდა... აღნიშნულ კრებულებს დიდი კმაყოფილებით შეხვდა საზოგადოება.

მკვლევარმა საფუძვლიანად შეისწავლა სამუზეუმო საქმე. მან მთავარი ყურადღება ყველაზე მნიშვნელოვანზე – ეთნოგრაფიულ ფონდებზე გადაიტანა და მისი შევსება დაიწყო; ყველაფერთან ერთად, იგი კარგად ერკვეოდა ხალიჩებისა და ფარდაგების ღირსებაში. ვწუხდი, როდესაც ხალიჩების ცნობილი და დიდი სპეციალისტ მიხეილ თადეიზის ძე ტერ-მიქაელიანი გარდაიცვალა – ვინლა უნდა შეავსოს და გაუძღვეს ამ მნიშვნელოვან საქმეს-მეთქი. გოგიმ მიაგნო ხალიჩებისა და ფარდაგების ქსოვისა და მათი შეფასების საიდუმლოებას. ვფიქრობ, ფონდებში ხანგრძლივმა და დაკვირვებულმა მუშაობამ გაუკაფა გზა და იგი ამ საქმის ერთადერთ სპეციალისტად აქცია.

გარდა ამისა, მან სამუზეუმო კოლექციების არაერთი მნიშვნელოვანი კატალოგი გამოაქვეყნა. ჩგ. ჯალაბაძე სახელოვნად წარმოადგენდა ჩვენს მეცნიერებას საკავშირო და საერთაშორისო ფორუმებზე. ღირსეულად იცავდა ეროვნულ ინტერესებს. იგი 1983-88 წლებში მონაწილეობდა ხალიჩებისადმი მიძღვნილ მსოფლიო სიმპოზიუმებში, ხოლო იქ წარმოდგენილი მისი შრომები საუკეთესოდ მიიჩნეს და გამოაქვეყნეს ინგლისის სამეცნიერო ჟურნალებში. ჩვენი ვალია, განვაგრძოთ მის მიერ წამოწყებული არაერთი ეროვნული მნიშვნელობის საქმე.

ერთი ფაქტის გახსენება მინდა გოგის ადამიანური და

კეთილი თვისებების წარმოსაჩენად. 1993 წელს გამოვეცი ბატონი გიორგი ჩიტაიასადმი მიძღვნილი პატარა წიგნი „შტრიხები აკადემიკოს გიორგი ჩიტაიას პორტრეტისათვის“ და მაშინვე ვაჩვენე თინას და გოგის. გოგიმ მეორე დღეს, დილით ადრე დამირეკა და მითხრა, სანთლის შუქზე წავიკითხე და ვიტყვი. შევწუხდი, თან ძალიან გამიხარდა. გულით ნათქვამი მისი სიტყვები ხშირად მაგონდება. ასეთი გულისხმიერი და სათნო ვაჟკაცი იყო ჩვენი ძვირფასი გოგი. საქმისათვის ზვარაკად დადებული კაცის ცხოვრება ყველასათვის სამაგალითო უნდა იყოს.

გადმობეჭდილია წიგნიდან: ჯ. რუხაძე. ეთნოგრაფიული გულანი, თბ., 2003, გვ. 119-121.